

Tatiana Chauvin
Uniwersytet Warszawski

Prace Katedry Filozofii Prawa i Nauki o Państwie Uniwersytetu Warszawskiego w latach 2011–2012

Zgodnie z oryginalną nazwą Katedry, niemającą odpowiednika wśród podobnych katedr i zakładów w Polsce, aktywność naukowa jej pracowników sytuuje się w dość wyraźnie wydzielonych obszarach: nauki o państwie oraz teorii i filozofii prawa. Dynamicznie rozwijającą się od kilku lat dziedziną jest również etyka prawnicza.

Skład Katedry stanowią kierujący jej pracami prof. UW dr hab. T. Stawecki, prof. dr hab. P. Winczorek, dr hab. J. Majchrowski, dr hab. M. Matczak, dr T. Chauvin, dr K. Kaleta, dr T. Kozłowski, dr A. Kryniecka-Piotrak, dr A. Rossmanith, dr P. Skuczyński, dr W. Staśkiewicz oraz doktoranci mgr K. Mikołajczyk-Graj i mgr M. Romanowicz.

W roku akademickim 2011/2012 pracownicy katedry wydali jako autorzy lub współautorzy pięć monografii oraz zredagowali cztery prace zbiorowe. Ukazały się również kolejne, poprawione i poszerzone, wydania podręcznika T. Chauvin, T. Stawecki, P. Winczorek, *Wstęp do prawoznawstwa*.

W pierwszej z wymienionych wyżej dziedzin, z ważnych publikacji należy wskazać pracę J. Majchrowskiego, *Ewolucja funkcji wojewody jako przedstawiciela Rządu*. Praca jest obszerną rozprawą habilitacyjną, w której autor dokonał wnikliwej i krytycznej analizy ewolucji uregulowań prawnych funkcji wojewody. Przedmiot swoich badań przedstawił w perspektywie historycznej, odwołując się do narzędzi badawczych różnych dyscyplin, co daje obraz wielowymiarowy i sytuuje go w kontekście społecznym, politycznym i państwowym.

Ponadto w dziedzinie tej ukazało się poszerzone wydanie *Nauki o państwie* P. Winczorka. Monografia stanowi poprawioną wersję uznanego podręcznika, którego przedmiotem są, w niewielkim stopniu obecne we wprowadzeniach do prawoznawstwa, zagadnienia teorii państwa. W omawianym okresie ukazały się również dwie inne książki P. Winczorka. Pierwsza – *Konstytucyjny system organów państwowych* – została napisana na potrzeby administracyjnych studiów licencjackich, na których jest wykładany przedmiot o takim tytule. Jest ona dowodem na konsekwentne od wielu lat zainteresowanie autora szczegółowymi zagadnieniami prawa konstytucyjnego. Drugą jest czwarty już zbiór tekstów o charakterze publicystycznym, tym razem ukazujących się w dzienniku „Rzeczpospolita” w latach 2007–2011. Książka nosi tytuł *O państwie, prawie i polityce* i stanowi komentarz do zagadnień o charakterze prawnym i politycznym inspirujących debatę publiczną we wskazanym okresie, ale mających zarazem walor ponadczasowy.

Książki, które ukazały się pod redakcją naukową lub współredakcją pracowników Katedry Filozofii Prawa i Nauki o Państwie obejmują bardzo różnorodne dziedziny wiedzy. Zredagowane przez W. Stańkiewicza *Konstytucje Państw Unii Europejskiej* to prekursorskie wydanie pełnych tekstów konstytucji wszystkich 27 krajów Unii Europejskiej (stan prawny na 1.07.2011 r.), mające na celu ułatwienie czytelnikom dostępu do tekstów ustaw zasadniczych członków UE przełożonych na język polski.

Z kolei pod redakcją prof. dra hab. H. Izdebskiego (z zaprzyjaźnionej Katedry Doktryn Politycznych i Prawnych) oraz P. Skuczyńskiego został opublikowany drugi zbiór studiów z cyklu *Etyka Prawnicza. Stanowiska i perspektywy*. Tom ten poświęcono socjologicznym problemom zawodów prawniczych, różnym aspektom granic, jakie stawia się działalności prawnika na rzecz klienta, oraz ogólnym kwestiom z zakresu deontologii zawodowej prawników.

T. Stawecki wraz z prof. dr hab. E. Podrez z UKSW podjęli się redakcji naukowej książki stanowiącej pokłosie interdyscyplinarnej konferencji zorganizowanej na Wydziale Prawa i Administracji UW przez dwa warszawskie środowiska uniwersyteckie (UW i UKSW), przy bardzo znaczącym udziale organizacji studenckich obu uczelni. Monografia nosi tytuł *Badania nad embrionami ludzkimi w świetle etyki i prawa*, a jej przedmiot stanowi problematyka badań nad embrionami ludzkimi ujęta z kilku perspektyw: biologicznej i medycznej, antropologicznej, nauk społecznych i prawnych (w tym dogmatycznych) oraz filozofii i etyki.

Kolejna pozycja to księga dedykowana, zatytułowana *Filozofia Marii Szyszkowskiej*. Należy podkreślić zaangażowanie w ten projekt A. Krynieckiej-Piotrak, która monografię zredagowała, napisała do niej wprowadzenie oraz dwa teksty. Praca zawiera rozważania uczniów, przyjaciół, współpracowników i znajomych prof. dr hab. M. Szyszkowskiej poświęcone bezpośrednio analizie jej stanowiska filozoficznego lub do niego nawiązujące.

W roku 2011 ukazało się także kolejne opracowanie *Barometru legislacyjnego*, w ramach którego autorzy, w grupie których był M. Matczak, analizowali realizację planu legislacyjnego prac rządu na pierwsze półrocze 2011 r. *Barometr* powstaje jako efekt programu Sprawne Państwo zainicjowanego przez Ernst&Young i kancelarię Domański Zakrzewski Palinka.

Na szczególną uwagę zasługuje aktywność pracowników Katedry Filozofii Prawa i Nauki o Państwie na polu wymiany efektów pracy badawczej w ramach konferencji krajowych i zagranicznych. W roku sprawozdawczym uczestniczyli oni w kilkunastu konferencjach krajowych oraz w siedmiu konferencjach zagranicznych. W trakcie XX Jubileuszowego Zjazdu Katedr Teorii i Filozofii Prawa *Integracja zewnętrzna i wewnętrzna prawoznawstwa* komunikaty wygłosili K. Kaleta („Prawomocność instytucji konstytucyjnych w dobie transformacji sfery publicznej”), P. Skuczyński („Typy myśli krytycznej w prawoznawstwie”) i M. Romanowicz („Kognitywna teoria wykładni – zarys koncepcji w kontekście integracji zewnętrznej prawoznawstwa” oraz „Umysł moralny a umysł prawny – głos neuropsychologii prawa w sporze o koncepcję prawa”).

W kilku konferencjach, organizowanych przede wszystkim przez pacyfistyczne Stowarzyszenie Wolnej Myśli i Polski Oddział Stowarzyszenia Kultury Europejskiej z siedzibą w Wenecji SEC (przy współdziałaniu różnych jednostek naukowych), wzięli udział A. Kryniecka-Piotrak (11 referatów), A. Rossmannith (4 referaty) i T. Kozłowski (9 referatów).

W ramach współpracy międzynarodowej należy zaznaczyć udział kilku osób w 25. Światowym Kongresie *IVR Law. Science. Technology* we Frankfurcie nad Menem. Re-

feraty wygłosili tam T. Stawecki i W. Staśkiewicz (*Consequences of using electronic legal databases in the process of interpreting and applying the law*) oraz M. Romanowicz (*Psycholinguistic perspective and the positivist idea of legal interpretation*). T. Stawecki i M. Romanowicz zaprezentowali także wystąpienia na *International Conference on Alternative Methods of Argumentation in Law*, K. Kaleta przedstawił referat zatytułowany *Between Reflexivity and Effectiveness. Dilemmas of Democratic Legitimacy of Constitutional Justice* na konferencji w Celje (Słowenia), a W. Staśkiewicz brał aktywny udział w odbywającym się w Brukseli spotkaniu naukowym poświęconym jakości legislacji (*Two-way Interactions Between the Union and the National Legislative Process. The case of Poland 6th Sejm and 7th Senate 2007–2011*). Współpracę badawczą z Uniwersytetem w Oxfordzie kontynuuje M. Matczak (w charakterze *research associate fellow*). W ramach kontaktów z krajami frankofońskimi J. Majchrowski przedstawił referaty na dwóch konferencjach w Tunisie, a T. Chauvin przebywała na Uniwersytecie w Nantes w charakterze *visiting lecturer* (4 wykłady).

Katedra w omawianym okresie była także organizatorem konferencji i spotkań z gośćmi zagranicznymi. Dnia 7.03.2011 r. z wykładem *Hans Kelsen – in defense of modern Times* wystąpił prof. C. Jabloner z Instytutu Hansa Kelsena w Wiedniu. W grudniu 2011 r. na Wydziale Prawa i Administracji UW gościliśmy prof. O. Rabana z University of Oregon z wykładem *The fallacy of legal certainty. Bright-line rules and vague standards*. W marcu 2012 r. Katedra zorganizowała konferencję wokół wystąpienia prof. P. Tiedenmanna (Sędziego Sądu Administracyjnego we Frankfurcie, profesora uniwersytetu w Giesen) na temat *Human Dignity as an Absolute Value*.

Ważnym wydarzeniem była zorganizowana przez Katedrę w dniu 2.10.2012 r. konferencja „Wzorce wykładni konstytucji w Polsce i państwach Europy Środkowo-Wschodniej”. Stanowiła ona podsumowanie trzyletniego projektu badawczego przyznanego przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Kierownikiem projektu był T. Stawecki, a w składzie zespołu znaleźli się K. Kaleta, M. Matczak, W. Staśkiewicz, dr Jan Winczorek oraz M. Romanowicz. Uczestnicy programu skupili się na dwóch perspektywach: teoretycznej, w ramach której poddano analizie ideologiczne i instytucjonalne uwarunkowania wykładni oraz empirycznej, mającej za przedmiot ilościową i jakościową analizę orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego ze szczególnym uwzględnieniem zastosowanej argumentacji. Wnioski, do których doszli, analizując reprezentatywną próbę 150 orzeczeń, zanegowały możliwość wypracowania całościowej teorii czy koncepcji wykładni Konstytucji. Owocem niniejszych badań stał się raport końcowy opracowany w grudniu 2012 r.

Pracownicy Katedry swoją wiedzę wykorzystują także w praktyce, pisząc liczne ekspertyzy i opinie przede wszystkim w zakresie procedury legislacyjnej i zgodności z Konstytucją przepisów prawnych (P. Winczorek, T. Stawecki, K. Kaleta), etyki prawniczej (P. Skuczyński) i prawa farmaceutycznego (M. Matczak).